

ELISE CLAESON

Det är som om vi inte står ut med utländsk, snabb, proffsighet?

Elise Claeson, socionom, är fri skribent och kolumnist på Svenska Dagbladets ledarsida.

Den som reser har alltid något att berätta, sägs det. Alla vi som skrivit eller fått ett vykort vet vad vi talar om. Turistens berättelser är ofta förutsägbara klichéer om väder och sightseeing.

Vi svenskar är beresta och kan berätta om många exotiskt osvenska platser.

Men ibland tvingas vi överge turistens ytliga skumma-på-tytan-liv och gå i närkamp med utlandet. Den som reser riskerar ibland att möta ett icke-Sverige som vi inte trodde fanns.

Den svensk som blir sjuk utomlands riskerar att förlora sin barnatro.

Tsunamikatastrofen i Sydostasien visade att vi kanske inte är bäst i världen på allting, kanske inte ens på sjukvård.

Vi svenskar tycks fortfarande tro att vi inte kan få adekvat vård i de länder vi turistar i. När vi blir sjuka ska helst landstinget skicka en helikopter och rädda oss från utlandet.

Det är som om vi inte står ut med utländsk, snabb, proffsighet? Vi vill köa för en svensk jämlik bristvara. Vi vill först sitta på akutens väntrum en hel dag med vårt brutna ben. Då först känner vi igen oss. Då först känner vi att sjukvård är en gåva, en ynnest, som delas ut av Storebror. Vi vill fortsätta att tro på Den Svenska Modellen.

Vi vill behålla vår barnatro.

Om hur jag förlorade min barnatro vill jag nu berätta.

Det som skulle bli ett fantastiskt år i New York började inte bra sommaren 1987. Mina döttrar, ett och fyra år gamla, fick kikhosta. Jag visste redan då jag hörde de första typiska hostattackerna att detta var kikhosta. Mina minnen från mitt eget kikhostande i tioårsåldern väcktes till liv. Kikhosta var en känd barnsjukdom i Sverige på 1980-talet. Kikhostevaccinering var inte obligatorisk.

I New York var kikhosta en ganska okänd sjukdom. Amerikanerna hade

vaccinerats sedan länge. När jag stegade in på New York Hospital (inga köer) med mina solbrända lintottar var det ingen som trodde mig, när jag berättade om deras hälsoproblem. Jag kunde lika gärna ha sagt att de hade spetälska.

Naturligtvis hostade barnen inte just då. De bara såg ohyggligt friska ut.

En vänlig barnläkare talade uppskattande om Sverige och tittade på mig

Vi svenskar tycks fortfarande tro att vi inte kan få adekvat vård i de länder vi turistar i. När vi blir sjuka ska helst landstinget skicka en helikopter och rädda oss från utlandet.

med den där blicken som säger »Münchausen syndrome by proxy?« eller något ännu värre ...

Men han tog ändå halsprov på flickorna: »It's your money, ma'm«, log han. Prov kostade extra. Jag välsignade min makes arbetsgivare, som betalat en sjukvårdsförsäkring. Det gjorde mig till kund inför läkaren. Kunden har ju alltid rätt, åtminstone när hon står framför dig.

Okristligt tidigt nästa dag ringde de från sjukhuset. Mrs Claeson med döttrar skulle ögona böj komma till akutmottagningen. Halsprovet var positivt. Flickorna Claeson hade den smittsamma sjukdomen kikhosta. Nu skulle Amerika räddas undan den svenska sjukdomen.

Hela familjen sattes på antibiotikakur av värstingtyp. Äldsta dottern fick inte gå till sin förskola. Maken fick gå

till jobbet, men vi fick inte ha kontakt med barnfamiljer.

Det var som om vi var pestsmittade, en ovanlig känsla för svenskar. Det är sällan vi upplever oss som bärare av farlig smitta; sällan eller aldrig har vi varit ett hot mot världshälsan. Vi, som har världens lägsta barnadödlighet kan väl inte sättas i karantän, som vilken utlänning som helst, eller kan vi?

Nej, vi blev inte satta i formell karantän, sånt drabbar nog bara folk från andra utländer.

Men det hängde nog på ett hår. Jag tror än idag att vi inte blev utvisade eller internerade just på grund av att vi var svenskar. Ryktet om vår förträffliga barnhälsovård räddade oss. Ingen hade kollat våra barns hälsokort, när vi fick visum.

Efteråt, när värsta faran var över, ringde barnläkaren upp mig. Han tackade mig för att jag varit så påstridig om kikhostan. Jag hade lärt honom något.

Vi läkare borde lyssna mer på mamor, sa han. Ni är ju experter på era barn; ni vet när något är på tok.

Han verkade mena vad han sa. Eller också ville han förhindra att jag stämde sjukhuset för »malpractice«.

Ett snabbt få adekvat diagnos och behandling utan det obligatoriska lidandet i vårdkön eller i väntrummet är en nåd att stilla bedja om i Sverige.

Likaså att som patient bli behandlad som en viktig kund.

I det svenska utlandet händer sånt när vi minst anar det.

Elise Claeson